

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

KGP.410.010.07.2022

Pan
Wojciech Dąbrowski
Prezes Zarządu
PGE Polska Grupa Energetyczna SA
ul. Mysia 2
00-496 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej
w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 11 sierpnia 2023 r. (znak: KPK-KPO.441.115.2023)

P/22/016 Funkcjonowanie rynku mocy w systemie elektroenergetycznym

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	PGE Polska Grupa Energetyczna SA ¹ ul. Aleja Kraśnicka 27, 20-718 Lublin
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Wojciech Dąbrowski Prezes Zarządu, od 20 lutego 2020 r. Poprzednio funkcję Prezesa Zarządu pełnił Pan Henryk Baranowski od 31 marca 2016 r. do 19 lutego 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja obowiązków związanych z udziałem dostawcy mocy w aukcji mocy. Realizacja zadań związanych z wykonywaniem zobowiązań zawartych w umowach mocowych. Efekty uczestnictwa w rynku mocy.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2022 (I połowa), z uwzględnieniem dowodów i faktów wykraczających poza ten okres, mających wpływ na kontrolowane obszary.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 3 <i>ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli</i> ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontroler	Rafał Pikus - główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KGP/99/2022 z dnia 22 listopada 2022 r.

(akta kontroli str.: 1-2, 13-14)

---

¹ Dalej także: PGE SA lub Spółka.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej także: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

PGE SA działając jako dostawca mocy, z upoważnienia właścicieli jednostek wytwórczych rynku mocy, w ramach Grupy Kapitałowej Polska Grupa Energetyczna⁴, prawidłowo wykonała obowiązek zgłoszenia jednostek wytwórczych do certyfikacji wynikający z ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. *o rynku mocy*⁵. Natomiast nie w pełni wypełniła obowiązki pozostawania w okresie dostaw w gotowości do dostarczania określonej mocy elektrycznej do systemu przez jedną z jednostek rynku mocy.

Procesy inwestycyjne jednostek rynku mocy nowych i modernizowanych, dla których zawarto umowy mocowe w wyniku rozstrzygnięcia aukcji głównej w 2018 r. (z okresem dostaw od 2021 r.) zakończyły się przed 2021 r., tj. przed rozpoczęciem pierwszego roku dostaw, z wyjątkiem budowy nowej jednostki wytwórczej [...] – JRM/170, która oddana została do eksploatacji w połowie maja 2021 r. W okresie ponad czterech miesięcy PGE SA nie wywiązała się z wykonania obowiązku mocowego w wysokości 410,099 MW, co stanowiło 8,9% łącznego obowiązku mocowego Spółki, wynikającego z zawartych umów mocowych. [...]

Nie występowało ryzyko nieterminowego zakończenia modernizacji jednostek rynku mocy, dla których zawarto umowy mocowe w wyniku aukcji głównej w 2019 r. (z terminem dostaw od 2024 r.). Natomiast w przypadku budowy dwóch nowych jednostek [...] – JRM/386 i [...] – JRM/388 zidentyfikowano ok. [...] opóźnienie w realizacji tych jednostek. Zidentyfikowane opóźnienie może skutkować nieoddaniem ich do eksploatacji oraz nieosiągnięciem Operacyjnych Kamieni Milowych w planowanym terminie, tj. w grudniu 2023 r. Łączny obowiązek mocowy tych jednostek wynosi 1 335,254 MW i stanowi [...], który powinien być realizowany przez PGE SA od stycznia 2024 r. Nieosiągnięcie Operacyjnych Kamieni Milowych przez te jednostki rynku mocy w założonym terminie i niewywiązanie się z wymaganego umowami obowiązku mocowego, skutkowałoby nałożeniem na PGE SA jako dostawcę mocy kary o której mowa w art. 47 ust. 2 *ustawy o rynku mocy*.

Spółka w okresie objętym kontrolą prawidłowo realizowała obowiązki w zakresie przeprowadzenia demonstracji i dostarczenia mocy w testowym okresie przywołania na rynku mocy⁶ oraz wykonania obowiązku mocowego w trakcie okresów przywołania. Transakcje na rynku wtórnym realizowane były zgodnie z art. 48 i 49 *ustawy o rynku mocy* i § 15 *rozporządzenia Ministra Energii z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie wykonania obowiązku mocowego, jego rozliczania i demonstrowania oraz zawierania transakcji na rynku wtórnym*⁷. Ponadto Spółka prawidłowo wypełniała obowiązki sprawozdawcze i informacyjne wobec Polskich Sieci Elektroenergetycznych SA⁸, w tym dotyczących spełnienia limitu emisji.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej także: GK PGE.

⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 1854, ze zm. Dalej także: *ustawa o rynku mocy*.

* Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2022 r. poz. 1233). Wyłączenia dokonano w interesie PGE Polskiej Grupy Energetycznej SA. W dalszej części wystąpienia w nawiasach kwadratowych [...] dokonano wyłączenia informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa.

⁶ Na podstawie art. 33 ustawy z dnia 27 października 2022 r. o środkach nadzwyczajnych mających na celu ograniczenie wysokości cen energii elektrycznej oraz wsparciu niektórych odbiorców w 2023 roku (Dz. U. poz. 2243, ze zm.) – w *ustawie o rynku mocy* wyrazy okres zagrożenia zastąpiony został wyrazami okres przywołania na rynku mocy.

⁷ Dz. U. poz. 1455. Dalej: rozporządzenie w sprawie wykonania obowiązku mocowego.

⁸ Dalej także: PSE SA lub Operator.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja obowiązków związanych z udziałem dostawcy mocy - PGE SA w aukcjach mocy

Opis stanu faktycznego

[...] ¹⁰ [...] ¹¹, [...] ¹² [...] ¹³ [...].
[...]

- [...] ¹⁴ [...] ¹⁵, [...]
- [...] ¹⁶ [...] ¹⁷,
  - [...]
  - [...] ¹⁸ [...]

[...]

(akta kontroli str.: 113-152, 839-867 – CD-01)

W PGE SA za zarządzanie rynkiem mocy odpowiadały:

- Biuro Analiz Ekonomicznych w Departamencie Strategii – od lutego 2018 r. do lutego 2020 r.
- Departament Analiz Rynkowych¹⁹ – od lutego 2020 r., w ramach którego w październiku 2020 r. utworzony został Wydział Rynku Mocy.

Do zadań tych jednostek należało:

- zarządzanie procesem certyfikacji ogólnej JF należących do GK PGE oraz procesem certyfikacji JRM GK PGE do aukcji głównych i dodatkowych,
- zarządzanie procesem udziału JRM GK PGE w aukcjach głównych i dodatkowych rynku mocy oraz rynkiem wtórnym obowiązków mocowych.

(akta kontroli str.: 20-112, 839-867 – CD-01)

PGE SA na mocy decyzji [...] była dostawcą mocy w odniesieniu do następujących jednostek fizycznych GK PGE:

- [...] ²⁰,
- [...] ²¹, [...] ²²,
- [...] ²³,
- [...] ²⁴

[...] ²⁵, [...] ²⁶.

Moc netto poszczególnych jednostek wytwórczych, dla których jako dostawca mocy wskazana została PGE SA, była nie mniejsza niż 2,0 MW.

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ [...]

¹¹ [...]

¹² [...]

¹³ [...]

¹⁴ [...]

¹⁵ [...]

¹⁶ [...]

¹⁷ [...]

¹⁸ *Regulamin Rynku Mocy* opracowany przez PSE SA, zatwierdzony przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki.

¹⁹ Dalej także: DAR.

²⁰ [...]

²¹ Jednostka biorąca udział tylko w rynku wtórnym.

²² [...]

²³ [...]

²⁴ [...]

²⁵ [...]

²⁶ [...]

1.1 Zgłoszenia jednostek do certyfikacji ogólnej

Wnioski o certyfikację ogólną oraz o wpis do rejestru rynku mocy²⁷, o których mowa w art. 12 *ustawy o rynku mocy*, w kolejnych latach okresu 2018-2021, w odniesieniu do jednostek wytwórczych oraz jednostek redukcji zapotrzebowania, dla których dostawcą mocy została wskazana PGE SA, składane były przez właścicieli tych jednostek. PGE SA, podejmowała natomiast działania monitorujące i przypominające o obowiązku przeprowadzenia certyfikacji ogólnej dla tych jednostek.

Wnioski o certyfikację ogólną złożone przez PGE SA w 2021 r. w odniesieniu do [...] ²⁸, których właścicielem była Spółka, złożone zostały poprzez *Portal uczestnika rynku mocy* prowadzony przez PSE SA. Wnioski zawierały elementy wymagane art. 12 *ustawy o rynku mocy*. Jednostki te zostały ujęte w *Rejestrze rynku mocy* prowadzonym przez PSE SA.

(akta kontroli str. 225-227, 868-882 – CD-02)

1.2 Udział jednostek w aukcjach głównych

Właściciele jednostek, dla których PGE SA została wyznaczona przez [...] na dostawcę mocy, upoważnili Spółkę do składania wniosków o certyfikację do aukcji głównej i pełnienia roli dostawcy mocy.

PGE SA w kolejnych latach okresu 2018-2021, złożyła wnioski o certyfikację do aukcji głównej, w odniesieniu do wszystkich jednostek dla których została wskazana dostawcą mocy przez [...]:

- certyfikacja do aukcji głównych w 2018 r. z rokiem dostaw 2021, 2022 i 2023
PGE SA dla [...] jednostek wytwórczych, których była dostawcą mocy, złożyła wnioski o certyfikację do udziału w aukcji głównej i rynku wtórnym [...].
We wnioskach o certyfikację na rok dostaw 2021 [...] ²⁹ wskazano jednoroczny okres obowiązku mocowego (2021 r.), [...] ³⁰ wskazano pięcioletni okres obowiązku mocowego (lata 2021-2025) a dla jednostek nowych ³¹ 15 letni okres obowiązku mocowego (lata 2021-2035).
We wnioskach o certyfikację na rok dostaw 2022 i 2023 dla wszystkich [...] jednostek wskazano jednoroczny okres obowiązku mocowego ³².
- certyfikacja do aukcji głównych w 2019 r. z rokiem dostaw 2024
PGE SA dla [...] jednostek wytwórczych złożyła wnioski o certyfikację do aukcji głównej i rynku wtórnego, w tym: [...] jednostek modernizowanych ³³ z pięcioletnim okresem obowiązku mocowego (lata 2024-2028), [...] jednostki nowe ³⁴ z 17 letnim okresem obowiązku mocowego (lata 2024-2040) oraz [...] niepotwierdzonej jednostki redukcji zapotrzebowania ³⁵ [...] z jednorocznym okresem obowiązku mocowego.
- certyfikacja do aukcji głównych w 2020 r. z rokiem dostaw 2025
PGE SA złożyła [...] wnioski o certyfikację do aukcji rynku wtórnego: jednostka wytwórcza istniejąca [...] – JRM/50 i niepotwierdzona jednostka redukcji zapotrzebowania [...] – JRM/133.
- certyfikacja do aukcji głównych w 2021 r. z rokiem dostaw 2026

²⁷ Rejestr rynku mocy, o którym mowa w art. 55 *ustawy mocowej*.

²⁸ Jednostki: [...]

²⁹ Jednostki: [...]

³⁰ Jednostki: [...]

³¹ Jednostki: [...]

³² [...]

³³ Jednostki: [...]

³⁴ Jednostki: [...]

³⁵ Jednostki: [...]

PGE SA złożyła [...] wniosków o certyfikację do aukcji głównej i rynku wtórnego, w tym: [...] jednostki wytwórczej nowej³⁶ z 17 letnim okresem obowiązku mocowego (lata 2026-2042) i [...] niepotwierdzonych jednostek redukcji zapotrzebowania³⁷ jednorocznym okresem obowiązku mocowego.

Wnioski o certyfikację do aukcji głównej zostały złożone przez PGE SA w *Portalu rynku mocy*. Wszystkie jednostki rynku mocy dla których PGE SA złożyła o certyfikację do aukcji rynku mocy uzyskały certyfikację PSE SA w wnioskowanym zakresie.

(akta kontroli str. 250-435, 839-867 – CD-01)

Szczegółowemu badaniu podanych zostało 12 wniosków o certyfikację do aukcji głównej, w tym siedem wniosków jednostek wytwórczych modernizowanych³⁸ i pięć jednostek wytwórczych nowych³⁹, złożonych przez PGE SA w ramach certyfikacji prowadzonych przez PSE SA w 2018 r. i 2019 r.

Wszystkie wnioski zawierały elementy wymagane art. 19 *ustawy o rynku mocy*, w tym w szczególności:

- planowane i poniesione nakłady oraz zakres rzeczowy planowanych prac – art. 19 ust. 2 pkt 1 *ustawy o rynku mocy*,
- niezależne ekspertyzy dotyczące:
  - planowanych i poniesionych nakładów – art. 19 ust. 2 pkt 2a *ustawy o rynku mocy*,
  - spełnienia wymogów emisyjnych – art. 19 ust. 2 pkt 2b *ustawy o rynku mocy*,
  - spełnienia wymagań określonych w art. 25 ust. 5 pkt 1 – art. 19 ust. 2 pkt 2c *ustawy o rynku mocy*, wymóg dotyczył dwóch nowych jednostek wytwórczych⁴⁰,
- informacje potwierdzające możliwość pozyskania finansowania – art. 19 ust. 2 pkt 4 *ustawy o rynku mocy* – [...]
[...]
- harmonogram rzeczowo-finansowy – art. 19 ust. 2 pkt 5 *ustawy o rynku mocy*.

W żadnym z badanych wniosków nie podano informacji o istniejących i planowanych ograniczeniach czasu eksploatacji jednostki, wynikających z odrębnych przepisów – art. 19 ust. 1 pkt 7 *ustawy o rynku mocy*.

(akta kontroli str. 292-435, 839-867 – CD-01)

W kolejnych latach okresu 2018-2021, w aukcjach głównych wzięło udział:

- w aukcjach głównych w 2018 r. - [...] jednostek rynku mocy, wynikiem których było zawarcie:
  - 13 umów mocowych z okresem dostaw rozpoczynającym się w 2021 r. – łączny obowiązek mocowy 4 588,620 MW, w tym: sześciu umów z jednorocznym okresem dostaw dla jednostek istniejących⁴¹ (1 847,276 MW), czterech umów mocowych z pięcioletnim okresem dostaw (2021-2025) dla jednostek modernizowanych⁴² (797,035 MW) oraz trzech umów mocowych z 15 letnim okresem dostaw (2021-2030) dla jednostek nowych⁴³ (1 944,309 MW); [...],

³⁶ Jednostki: [...]

³⁷ Jednostki: [...]

³⁸ Jednostki: [...] – JRM/188, [...] – JRM/104, [...] – JRM/106 certyfikowanych w 2018 r. oraz [...] – JRM/55, [...] – JRM/88, [...] – JRM/190, [...] – JRM/65 certyfikowanych w 2019 r.

³⁹ Jednostki: [...] – JRM/120, [...] – JRM/170 i [...] – JRM/254 certyfikowanych w 2018 r. oraz [...] – JRM/386 i [...] – JRM/388 certyfikowane w 2019 r.

⁴⁰ Jednostki: [...] – JRM/386 i [...] – JRM/388 certyfikowane w 2019 r., dla których we wnioskach wskazano 17 letni okres obowiązku mocowego.

⁴¹ Jednostki: [...] – JRM/50, [...] – JRM/55, [...] – JRM/88, [...] – JRM/52, [...] – JRM/65 i [...] – JRM/93.

⁴² Jednostki: [...] – JRM/188, [...] – JRM/104, [...] – JRM/106 i [...] – JRM/194.

⁴³ Jednostki: [...] – JRM/120, [...] – JRM/254 i [...] – JRM/170.

- sześć umów mocowych z jednorocznym okresem dostaw w 2022 r., dla jednostek istniejących⁴⁴ – łączny obowiązek mocy 1 740,174 MW, [...],
- siedem umów mocowych z jednorocznym okresem dostaw w 2023 r. – łączny obowiązek mocy 2 064,225 MW, dla jednostek istniejących⁴⁵,
- w aukcji głównej w 2019 r. wzięło udział [...] jednostek rynku mocy, wynikiem której było zawarcie: sześć umów mocowych z jednostkami wytwórczymi – łączny obowiązek mocy 2 556,578 MW, w tym czterech z pięcioletnim okresem dostaw (2024-2028) dla jednostek modernizowanych⁴⁶ (1 221,324 MW) i dwóch umów mocowych z 17 letnim okresem dostaw (2024-2040) dla jednostek nowych⁴⁷ (1 335,254 MW); oraz jednej umowy mocowej dla jednostki redukcji zapotrzebowania – [...] – JRM/133, z rokiem dostaw 2024 – obowiązek mocy 40,0 MW, [...],
- w aukcji głównej w 2020 r. z rokiem dostaw 2025, [...],
- w aukcji głównej w 2021 r. z rokiem dostaw 2026, wzięło udział [...] jednostek rynku mocy, wynikiem aukcji było zawarcie czterech umów z jednostkami redukcji zapotrzebowania⁴⁸ na 2026 r. – łączny obowiązek mocy 25,0 MW, [...].

W wyniku aukcji głównych rynku mocy, które odbyły się w latach 2018-2021, zawartych zostało 37 umów mocowych o łącznym obowiązkowym 11 014,597 MW, w tym: 19 umów dla jednostek wytwórczych istniejących – obowiązek mocy 5 651,675 MW, osiem umów dla jednostek modernizowanych – obowiązek mocy 2 018,359 MW, pięć umów dla jednostek nowych – obowiązek mocy 3 279,563 MW oraz pięć umów mocowych dla jednostek redukcji zapotrzebowania – obowiązek mocy 65,0 MW.

(akta kontroli str. 238, 292-439, 839-867 – CD-01)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

PGE SA w odniesieniu do jednostek, dla których została wskazana jako dostawca mocy, prawidłowo realizowała obowiązki związane z udziałem tych jednostek w certyfikacji i w aukcjach mocy.

Stwierzone
nieprawidłowości
OCENA CZĄSTKOWA

OBSZAR

2. Realizacja zadań związanych z wykonywaniem zobowiązań zawartych w umowach mocowych

Spośród 37 umów mocowych zawartych w odniesieniu do jednostek rynku mocy, dla których dostawcą była PGE SA, do szczegółowego badania wywiązywania się z zadań wynikających z tych umów wybrano 12 umów o łącznym obowiązkowym 5 257,922 MW, w tym:

- siedem umów odnoszących się do jednostek modernizowanych o łącznym obowiązkowym 1 978,359 MW:
  - aukcja główna z dnia 15 listopada 2018 r. – obowiązek mocy 757,035 MW w latach 2021-2025
    - [...] – JRM/104 obowiązek mocy 205,965 MW
    - [...] – JRM/106 obowiązek mocy 217,865 MW
    - [...] – JRM/188 obowiązek mocy 333,205 MW
  - aukcja główna z dnia 6 grudnia 2019 r. – obowiązek mocy 1 221,324 MW w latach 2024-2028
    - [...] – JRM/55 obowiązek mocy 337,676 MW

⁴⁴ Jednostki: [...] – JRM/55, [...] – JRM/88, [...] – JRM/52, [...] – JRM/65, [...] – JRM/93 i [...] – JRM/190.

⁴⁵ Jednostki: [...] – JRM/50, [...] – JRM/55, [...] – JRM/88, [...] – JRM/52, [...] – JRM/65, [...] – JRM/93 i [...] – JRM/190.

⁴⁶ Jednostki: [...] – JRM/55, [...] – JRM/88, [...] – JRM/65 i [...] – JRM/190.

⁴⁷ Jednostki: [...] – JRM/386 i [...] – JRM/388.

⁴⁸ Jednostki: [...] – JRM/592, [...] – JRM/593, [...] – JRM/594 i [...] – JRM/596.

- cyklicznym udziale w naradach koordynujących z Generalnym Wykonawcą, w czasie których omawiano aktualny status prac i bieżące wyzwania oraz problemy,
- kontakcie z Zespołami Projektowymi zgodnie z bieżącymi potrzebami,
- cyklicznemu raportowaniu statusu realizowanych inwestycji do Zarządu i Rady Nadzorczej PGE SA.

W związku z opóźnieniami w realizacji nowej jednostki [...] – JRM/170 powołano zespół zadaniowy ds. wypracowania koniecznych działań [...].

[...] ⁵⁷.

Odnosząc się do niskiego poziomu nakładów inwestycyjnych poniesionych w związku z modernizacją jednostki [...] – JRM/188, Kierownik Operacyjny Wydziału Rynku Mocy wskazał ⁵⁸, że [...].

(akta kontroli str.: 444-445, 501-507, 578-580, 607-611, 818-834, 839-867 – CD-01, 868-882 – CD-02, 883-886 – CD-03)

Terminy zakończenia inwestycji modernizacyjnych czterech i budowy dwóch jednostek rynku mocy biorących udział w aukcji głównej w 2019 r. ⁵⁹, dla okresu dostaw rozpoczynającego się w 2024 r., zostały określone na: październik 2023 r. dla jednej jednostki ([...] – JRM/88) oraz na grudzień 2023 r. dla pięciu pozostałych jednostek ⁶⁰. W przypadku dwóch jednostek terminy zakończenia inwestycji zostały zmienione: [...] – JRM/55 z 20 na 29 grudnia 2023 r., [...] – JRM/88 z 20 października 2023 r. na 29 grudnia 2023 r. Terminy zakończenia inwestycji pozostałych jednostek nie uległy zmianie ⁶¹.

Głównym celem modernizacji czterech jednostek było dostosowanie ich do konkluzji BAT. We wnioskach o certyfikację do aukcji głównej podano następujące wartości jednostkowych wskaźników emisji substancji przed i po modernizacji:

- [...] – JRM/55 – [...],
- [...] – JRM/65 – [...],
- [...] – JRM/88 – [...],
- [...] – JRM/19088 – [...].

Stan zaawansowania realizacji dwóch nowych jednostek rynku mocy [...] – JRM/386 i [...] – JRM/388, na koniec 2022 r. wynosił [...] (*krzywa S postępu prac*) [...] ⁶². W procesie realizacji tych inwestycji zidentyfikowane opóźnienia mogące mieć wpływ na terminowość ich realizacji: [...].

W odniesieniu do realizacji procesów inwestycyjnych jednostek [...] – JRM/386 i [...] – JRM/388, Prezes Zarządu spółki PGE Geyfino 2050 sp. z o.o. ⁶³ oraz Zastępca Dyrektora Departamentu Zarządzania Operacyjnego i Inwestycji ⁶⁴ wyjaśnili, że:

- [...].
- [...].
- [...] ⁶⁵ [...].
- [...].

⁵⁷ Planowane nakłady inwestycyjne [...], zrealizowane nakłady inwestycyjne [...].

⁵⁸ Pismo nr DAR/01/03/2023/2023/W z dnia 1 marca 2023 r. (PGE/1/TS-15/2023 z 1 marca 2023 r.)

⁵⁹ Jednostki modernizowane: [...] – JRM/55, [...] – JRM/65, [...] – JRM/88, [...] – JRM/190; jednostki nowe: Dolna Odra B9 – JRM/386 i Dolna Odra B10 – JRM/388.

⁶⁰ Harmonogramy rzeczowo-finansowe inwestycji stanowiące załącznik do wniosku o certyfikację do aukcji głównej.

⁶¹ Jednostki: [...] – JRM/65, [...] – JRM/190, [...] – JRM/386 i [...] – JRM/388.

⁶² Miesięczny raport wykonawcy z 25 grudnia 2022 r. przedstawiający zaawansowanie postępu prac.

⁶³ Pismo nr TS/G2050/ZP/1/2023 z dnia 26 kwietnia 2023 r.

⁶⁴ Załącznik nr 1 do pisma nr DAR/04/03/2023/2023/W z dnia 9 marca 2023 r. (PGE/1/TS-16/2023 z 9 marca 2023 r.)

⁶⁵ Producent turbin gazowych.

- [...].

Do zakończenia kontroli PGE SA nie przekazała Operatorowi Planu naprawczego, zawierającego nowy termin oddania do eksploatacji i osiągnięcia Operacyjnych Kamieni Milowych dla jednostek [...] – JRM/386 i [...] – JRM/388.

[...]

(akta kontroli str.: 404-405, 501-507, 578-580, 636-658, 666-808, 818-834, 839-867 – CD-01, 868-882 – CD-02, 883-886 – CD-03)

2.2 Realizacja obowiązków sprawozdawczych i informacyjnych wobec Operatora, wynikających z umowy mocowej

Dla wskazanych wyżej jednostek, objętych szczegółowymi badaniami, spełnione zostały wymagania określone w art. 52 ust. 1 pkt 1 i 2 *ustawy o rynku mocy*, dotyczące osiągnięcia Finansowego Kamienia Milowego⁶⁶, w terminie 24 miesięcy od ogłoszenie ostatecznych wyników aukcji mocy.

FKM dla jednostek, których okres dostaw rozpoczynał się w 2021 r. zostały osiągnięte w maju 2019 r., tj. sześć miesięcy po ogłoszeniu ostatecznych wyników aukcji głównej⁶⁷, a dla jednostek z okresem dostaw rozpoczynającym się w 2024 r. zostały osiągnięte w październiku-grudniu 2020 r.⁶⁸

Osiągając FKM dla poszczególnych jednostek:

- poniesiono co najmniej 10% całkowitych planowanych nakładów inwestycyjnych. Poziom nakładów inwestycyjnych poniesiony dla poszczególnych jednostek rynku mocy mieścił się w przedziale: [...] - jednostki biorące udział w aukcjach głównych w 2018 r.⁶⁹, oraz [...] - jednostki biorące udział aukcji głównej w 2019 r.⁷⁰
- wartości zawartych umów związanych z poszczególnymi inwestycjami wynosiła co najmniej 20% całkowitych planowanych nakładów inwestycyjnych. Dla jednostek biorących udział w aukcjach głównych w 2018 r., wartości zawartych umów w odniesieniu do planowanych nakładów wynosiły [...] ⁷¹, a dla jednostek biorących udział w aukcji w 2019 r. [...] ⁷².

Równocześnie badane jednostki modernizowane i nowe, biorące udział w aukcji głównej w 2018 r., z wyjątkiem jednostki nowej [...] – JRM/170, przed rozpoczęciem pierwszego okresu dostaw przypadającym na 2021 r., spełniły wymagania określone w art. 52 ust. 2 *ustawy o rynku mocy*, dotyczące osiągnięcia Operacyjnego Kamienia Milowego⁷³. OKM tych jednostek został osiągnięty w maju-czerwcu 2020 r. natomiast OKM dla jednostki [...] – JRM/170 został osiągnięty 14 maja 2021 r., tj. z ponad czteromiesięcznym opóźnieniem.

Spełnienie wymagań dotyczących osiągnięcia OKM przez jednostki rynku mocy oznacza, że:

- jednostki te mają możliwości dostarczenie mocy w wielkości nie mniejszej niż 95% ich obowiązku mocowego, przez pracę ciągłą w czasie co najmniej jednej godziny (pkt 1),
- zrealizowany zakres rzeczowy inwestycji odpowiada poniesionym nakładom inwestycyjnym (pkt 2) oraz był zgodny z zakresem planowanym,

⁶⁶ Dalej także: FKM.

⁶⁷ Obwieszczenie Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki nr 99/2018 z dnia 27 listopada 2018 r.

⁶⁸ Obwieszczenie Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki nr 106/2019 z dnia 30 grudnia 2019 r.

⁶⁹ [...].

⁷⁰ [...].

⁷¹ [...].

⁷² [...].

⁷³ Dalej także: OKM.

- poniesione nakłady inwestycyjne na daną jednostkę rynku mocy były w wysokości nie mniejszej niż wymagany poziom nakładów, obliczany jako iloczyn osiągalnej mocy netto jednostki i jednostkowego poziomu nakładów inwestycyjnych uprawniający do oferowania obowiązku mocowego w aukcji głównej na okres dostaw 2021 r., określonego w §8 *rozporządzenia Ministra Energii z dnia 22 sierpnia 2018 r. w sprawie parametrów aukcji głównych dla okresów dostawa przypadających na lata 2021-2023*⁷⁴. Dla jednostek modernizowanych jednostkowy poziom poniesionych nakładów inwestycyjnych wynosił [...], przy wymaganych 500,0 tys. zł/MW. Natomiast dla jednostek nowych jednostkowy poziom nakładów inwestycyjnych wyniósł [...], przy wymaganych nakładach jednostkowych 3 000,0 tys. zł/MW.
- jednostki spełniły wymagania emisyjne zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (*zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola*)⁷⁵.

W związku z modernizacją jednostki [...] – JRM/106, [...].

PGE SA przekazywała Operatorowi, Raporty Inwestycyjne o których mowa w pkt. 14.1 Regulaminu Rynku Mocy, zawierające harmonogramy rzeczowe i finansowe realizacji inwestycji. Raporty te podlegały zatwierdzeniu przez PSE SA.

Ponad cztero i pół miesięczne opóźnienie w zakończeniu budowy nowej jednostki rynku mocy [...] – JRM/170 i nie osiągnięcie OKM, przed rozpoczęciem pierwszego roku dostaw (2021 r.)⁷⁶, skutkowało nie wywiązaniem się przez PGE SA z umowy mocowej [...] dotyczącej tej jednostki i [...]⁷⁷.

(akta kontroli str.: 443-445, 501-514, 567-570, 839-867 – CD-01, 868-882 – CD-02)

2.3 Realizacja zobowiązań wynikających z umów mocowych w zakresie dostawy mocy

2.3.1 Demonstracje

Ustawa o rynku mocy w art. 67 ust. 1 zobowiązuje dostawcę mocy będącego stroną umowy mocowej, do wykazania operatorowi (PSE SA) zdolności do wykonania obowiązku mocowego w stosunku do każdej jednostki rynku mocy, której dotyczy umowa mocowe (demonstracji), po zakończeniu każdego kwartału w roku dostaw. Za dostarczenie mocy do systemu na potrzeby demonstracji, w przypadku wytwórczej jednostki rynku mocy, według art. 67 ust. 3 pkt 2, uważane jest wytworzenie energii elektrycznej w wielkości nie mniejszej niż najwyższy obowiązek mocy danej jednostki w kwartale dostaw.

Dla jednostek rynku mocy dla których PGE SA była dostawcą mocy w okresie 2021-2022 III kwartał, objętych szczegółowym badaniem, wykazana została zdolność do wykonania obowiązku mocowego, z wyjątkiem dwóch jednostek ([...] – JRM/120 w I kw. 2022 r. i [...] – JRM/170 w I kw. 2021 r.). Demonstracje zdolności wykonania obowiązku mocowego zostały przeprowadzone w godzinach określonych w §7 ust. 1 *rozporządzenia w sprawie wykonania obowiązku mocowego*. W wyniku przeprowadzonych demonstracji jednostki rynku mocy dostarczyły do systemu elektroenergetycznego energię elektryczną w wielkości nie mniejszej niż najwyższy obowiązek mocy danej jednostki w danym kwartale. Wszystkie demonstracje zostały przeprowadzone z wynikiem pozytywnym, co zostało potwierdzone przez operatora.

⁷⁴ Dz.U. poz. 1632.

⁷⁵ Dz.Urz. UE L 334 z dnia 17 grudnia 2010 r., str. 17 ze zm.

⁷⁶ Inwestycję zakończono i OKM osiągnięto w dniu 14 maja 2021 r.

⁷⁷ Pismo DAR/04/02/2023/W z 10 lutego 2023 r. (PGE/1/TS-9/2023 z 10 lutego 2023 r.).

Jednostka [...] – JRM/120 w I kw. 2022 r., z uwagi na przeprowadzany remont spowodowany usuwaniem wad gwarancyjnych, nie miała żadnego obowiązku mocowego, a jej obowiązek mocowy na cały kwartał został zbyty na rynku wtórnym. W związku z powyższym z PGE SA zdjęty został obowiązek przeprowadzenia demonstracji dla tej jednostki w tym kwartale. Po przeprowadzonym remoncie jednostka została uruchomiona 5 kwietnia 2022 r.

W przypadku jednostki [...] – JRM/170, brak przeprowadzenia demonstracji w I kw. 2021 r. wynikał z faktu, że jednostka ta oddana została do eksploatacji oraz osiągnęła OKM w dniu 14 maja 2021 r.

(akta kontroli str. 523-527, 578-580, 554-561, 868-882 – CD-02)

2.3.2 Okresy przywołania

Operator (PSE SA) działając na podstawie art. 67 ust. 5 *ustawy o rynku mocy* dla trzech spośród sześciu jednostek rynku mocy, świadczących obowiązek mocowy od 2021 r. podlegających badaniom, ogłosił testowe okresy przywołania:

- [...] – JRM/104 testowy okres przywołania ogłoszono 14 lipca 2021 r. o godz. 8:34, przeprowadzony 14 lipca 2021 r. godz. 19:00-20:00,
- [...] – JRM/106 testowy okres przywołania ogłoszono 18 października 2021 r. o godz. 19:22, przeprowadzony 19 października 2021 r. godz. 8:00-9:00,
- [...] – JRM/120 testowy okres przywołania ogłoszono 4 listopada 2021 r. o godz. 7:05, przeprowadzony 4 listopada 2021 r. godz. 17:00-18:00,
- [...] – JRM/120 testowy okres przywołania ogłoszono 21 kwietnia 2022 r. o godz. 9:02, przeprowadzony 21 kwietnia 2022 r. godz. 20:00-21:00.

Przeprowadzone testowe okresy przywołania zakończyły się wynikami pozytywnymi, potwierdzonymi przez operatora.

(akta kontroli str.: 527-580)

Operator na dzień 23 września 2022 r. w godzinach 19:00-20:00 oraz 20:00-21:00 ogłosił dwa okresy przywołania na rynku mocy.

Jednostki rynku mocy podlegające badaniom, w okresach przywołania w dniu 23 września 2022 r., wykonały z nadwyżką wymagany obowiązek mocowy:

- [...] – JRM/104 dla godz. 19:00-20:00 przy skorygowanym obowiązkumocowym 119,479 MW wykonano 139,463 MW, dla godz. 20:00-21:00 przy skorygowanym obowiązkumocowym 118,654 MW wykonano 139,127 MW,
- [...] – JRM/106 dla godz. 19:00-20:00 przy skorygowanym obowiązkumocowym 185,013 MW wykonano 230,511 MW, dla godz. 20:00-21:00 przy skorygowanym obowiązkumocowym 183,737 MW wykonano 230,297 MW,
- [...] – JRM/120 dla godz. 19:00-20:00 przy skorygowanym obowiązkumocowym 651,433 MW wykonano 834,438 MW, dla godz. 20:00-21:00 przy skorygowanym obowiązkumocowym 646,939 MW wykonano 834,713 MW,
- [...] – JRM/188 dla godz. 19:00-20:00 przy skorygowanym obowiązkumocowym 282,961 MW wykonano 353,786 MW, dla godz. 20:00-21:00 przy skorygowanym obowiązkumocowym 281,009 MW wykonano 353,571 MW,
- [...] – JRM/254 dla godz. 19:00-20:00 przy skorygowanym obowiązkumocowym 701,839 MW wykonano 834,593 MW, dla godz. 20:00-21:00 przy skorygowanym obowiązkumocowym 696,994 MW wykonano 834,890 MW.

Suma nadwyżki obowiązkumocowego w godz. 19:00-20:00 wyniosła 452,069 MW oraz 465,265 MW w godzinach 20:00-21:00.

Z uwagi na remont średni jednostki [...] – JRM/170 w okresie od 21 września 2022 r. do 11 listopada 2022 r., jednostka ta nie była zobowiązana do świadczenia obowiązku mocowego, a jej obowiązek mocy został zbyty na rynku wtórnym⁷⁸.

(akta kontroli str.: 607-614, 639-655, 868-882 – CD-02)

2.3.3 Awarie i przestoje

W latach 2021-2022 w jednostkach rynku mocy dla których dostawcą mocy była PGE SA wystąpiło [...] awarie⁷⁹, w tym [...] awarie w jednostkach objętych szczegółowym badaniem. [...].

Szczegółowej analizie podano działania PGE SA w przypadku [...] awarii o różnym czasie ich trwania, o kilku do kilkuset godzin. Według wyjaśnień Dyrektora Departamentu Analiz Rynkowych⁸⁰:

- [...] ⁸¹,
- w [...]:
  - [...] ⁸² [...],
  - [...] ⁸³ [...],
  - [...] ⁸⁴ [...],
  - [...] ⁸⁵ [...] ⁸⁶ – [...] ⁸⁷ [...].

Równocześnie w latach 2021-2022 w odniesieniu do jednostek rynku mocy objętych szczegółowymi badaniami, wystąpiło [...] przypadków stanów ich niedyspozycyjności innych niż awarie, w tym [...] przypadków w wystąpiło w dni, w których nie występował obowiązek mocowy⁸⁸. Niedyspozycyjności jednostek rynku mocy inne niż awarie, spowodowane były: w [...] przypadkach ograniczeniami sieciowymi, w [...] przypadkach osławianiem inwestycji⁸⁹, w [...] przypadkach remontem bieżącym jednostki oraz w ośmiu przypadkach remontem średnim.

Spośród [...] ⁹⁰ przypadków w dniach obowiązywania obowiązku mocowego, [...] wynikały z ograniczeń sieciowych, [...] z osławiania inwestycji, [...] z remontów bieżących a [...] z remontów średnich. Realizacja obowiązku mocowego w [...] przypadkach obowiązywania obowiązku mocowego, o łącznej wielkości [...], została zapewniona przez PGE SA [...].

[...].

Szczegółowej analizie działań PGE SA mających na celu zapewnienie wykonania umowy mocowej, w przypadku niedyspozycyjności jednostek rynku mocy, podano dziewięć przypadków o najdłuższym czasie niedyspozycyjności poszczególnych jednostek:

- [...],

⁷⁸ Transakcje na rynku wtórnym zawarte w dniu 16 września 2022 r. dotyczące zbycia obowiązku mocowego w dniu 23 września 2022 r. w godzinach 7:00-22:00.

⁷⁹ Według danych przekazanych pismem DAR/05/01/2023/W z dnia 19 stycznia 2023 r. (PGE/1/TS-3/2023 z 20 stycznia 2023 r.), w jednostkach rynku wystąpiło: [...].

⁸⁰ Pismo DAR/06/02/2023/W z 23 lutego 2023 r. (PGE/1/TS-14/2023 z 27 lutego 2023 r.)

⁸¹ [...].

⁸² [...].

⁸³ [...].

⁸⁴ [...].

⁸⁵ [...].

⁸⁶ [...].

⁸⁷ [...].

⁸⁸ Dni ustawowo wolne od pracy - §7ust. 1 rozporządzenia Ministra Energii z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie wykonania obowiązku mocowego .... (Dz.U poz. 1455).

⁸⁹ Osławianie inwestycji – pojęcie dotyczy przestojów i ubytków mocy, które mają miejsce przed lub niedługo po oddaniu do eksploatacji i synchronizacji bloku z siecią elektroenergetyczną – Instrukcja Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowej PSE SA. [...].

⁹⁰ Liczba przypadków z obowiązkiem mocowym po uwzględnieniu w liczbie ogólnej [...].

Dyrektor Departamentu Analiz Rynkowych wskazał⁹¹, [...] ⁹², [...] ⁹³.

- [...],
[...] ⁹⁴.
- [...],
[...] ⁹⁵.
- [...]
[...] ⁹⁶.
- [...],
Dyrektor DAR wskazał, że [...] ⁹⁷, [...] ⁹⁸.
- [...],
[...] ⁹⁹.
- [...],
Dyrektor DAR wskazał, że w trakcie [...] ¹⁰⁰.
- [...],
Dyrektor DAR wskazał, że w trakcie [...] ¹⁰¹.
- [...],
[...] ¹⁰².

Odnosząc się do sposobu zabezpieczenia realizacji obowiązku mocowego w trakcie niedyspozycyjności jednostek rynku mocy, w tym [...], Kierownik Operacyjny Wydziału Rynku Mocy stwierdził¹⁰³, [...].

(akta kontroli str. 449-469, 520-601, 653-655, 868-882 – CD-02)

2.4 Zarządzanie umowami mocowymi

PGE SA w odniesieniu jednostek, dla których była dostawcą mocy realizował transakcje na rynku wtórnym.

Transakcje *ex ante* na rynku wtórnym zawierane były pomiędzy jednostkami rynku mocy posiadającymi ważny certyfikat na okres dostaw, którego dotyczyła dana transakcja¹⁰⁴. Transakcje obowiązku mocowego na rynku wtórnym były zgłaszane w portalu uczestnika rynku mocy najpóźniej 24 godziny przed rozpoczęciem okresu, którego dotyczyła dana transakcja. Transakcje na rynku wtórnym dotyczyły obowiązku mocowego od 0,003 MW do 720,489 MW i spełniały warunek dotyczący minimalnej wielkości obowiązku mocowego przenoszonego w ramach obrotu wtórnego obowiązkiem mocowym, określonym w §15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Energii z 18 lipca 2018 r. wynoszącym 0,001 MW.

Ponadto PGE SA na rynku wtórnym dokonał transakcji *ex post*. Łącznie dokonano 12 transakcji o łącznej wartości obowiązku mocowego 1 128,250 MW, dotyczących okresów przywołania w dniu 23 września 2022 r. w godzinach 19:00-20:00 oraz 20:00-21:00. [...].

---

⁹¹ Pismo DAR/06/02/2023/W z 23 lutego 2023 r. (PGE/1/TS-14/2023 z 27 lutego 2023 r.

⁹² [...].

⁹³ [...].

⁹⁴ [...].

⁹⁵ [...].

⁹⁶ [...].

⁹⁷ [...].

⁹⁸ [...].

⁹⁹ [...].

¹⁰⁰ [...].

¹⁰¹ [...].

¹⁰² [...].

¹⁰³ Pismo DAR/04/03/2023/W z 9 marca 2023 r. (PGE/1/TS-16/2023 z 9 marca 2023 r.

¹⁰⁴ Pismo DAR/02/03/2023/W z 6 marca 2023 r. (PGE/1/TS-16/2023 z 9 marca 2023 r.

Operator – PES SA nie zgłosiła sprzeciwu do transakcji zawartych na rynku wtórnym przez jednostki rynku mocy, których dostawcą mocy była PGE SA¹⁰⁵.

(akta kontroli str.: 554-561,624-627, 639-652, 868-882 – CD-02)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Spółka nie wywiązała się z obowiązku mocowego w zakresie pozostawania w gotowości do dostarczania określonej mocy elektrycznej przez jednostkę rynku mocy [...] – JRM/170, w okresie od 1 stycznia do 14 maja 2021 r. Obowiązek mocowy tej jednostki wynoszący 410,099 MW stanowił 8,9% ogólnego obowiązku mocowego Spółki w 2021 r.

Zgodnie z umową mocową [...], zawartą w wyniku rozstrzygnięcia aukcji rynku mocy, przeprowadzonej w dniu 15 listopada 2018 r., Spółka była zobowiązana w terminie od 1 stycznia 2021 r. (przez okres 15 lat) do świadczenia obowiązku mocowego (w wielkości 410,099 MW), tj. pozostawania w gotowości do dostarczania określonej w umowie mocowej mocy elektrycznej do systemu oraz dostarczania mocy elektrycznej do systemu w okresach przywołania w wielkości równej skorygowanemu obowiązkowi mocowemu. Przed rozpoczęciem pierwszego okresu dostaw (1 stycznia 2021 r.) Spółka była zobowiązana do przedstawienia Operatorowi dokumentów potwierdzających spełnienie wymagań określonych w art. 52 ust. 2 ustawy o rynku mocy (spełnienie OKM). Realizacja OKM i rozpoczęcie wywiązywanie się Spółki z zapisów umowy mocowej nastąpiło 14 maja 2021 r., tj. ponad cztery miesiące od wymaganego terminu. [...] ¹⁰⁶ [...].

[...].

NIK dostrzega, że PGE SA w odniesieniu do jednostki [...] – JRM/170 będącej własnością PGE GiEK SA, pełniła rolę dostawcy mocy i nie była stroną kontraktu dotyczącego budowy tej jednostki, mającą bezpośredni wpływ na realizację inwestycji. Niemniej jednak to Spółka jest stroną umowy mocowej i to Spółka odpowiada za wywiązywanie się z jej zapisów.

OCENA CZĄSTKOWA

PGE SA nie w pełni wywiązywała się z obowiązku mocowego z tytułu zawartych umów mocowych. Obowiązki sprawozdawcze i informacyjne wobec Operatora wynikające z zawartych umów mocowych realizowane były w prawidłowy sposób. Jedynie w jednym przypadku (tj. umowy zawartej dla JRM/170 o obowiązku mocowym 410,099 MW) nie wywiązała się w pełni z obowiązku mocowego, co stanowiło niewielki odsetek (8,9%) łącznego obowiązku mocowego wynikającego ze wszystkich zawartych umów mocowych. [...]

NIK zwraca uwagę, że budowa dwóch nowych jednostek rynku mocy [...] – JRM/386 i [...] – JRM/388 jest opóźniona o ok. [...] miesięcy. Sytuacja taka stwarza wysokie ryzyko, że jednostki te nie zostaną oddane do eksploatacji i nie osiągną Operacyjnych Kamieni Milowych w założonym terminie tj. w grudniu 2023 r., w związku z powyższym PGE SA od 1 stycznia 2024 r., nie będzie wywiązywało się z zapisów dwóch umów mocowych o łącznym obowiązku mocowym 1 335,254 MW. Obowiązek mocowy, którego realizacja obarczona jest ryzykiem niewykonania stanowi [...] łącznego obowiązku mocowego [...], który powinien być realizowany przez PGE SA od stycznia 2024 r. Nieosiągnięcie Operacyjnych Kamieni Milowych przez jednostki rynku mocy [...] – JRM/386 i [...] – JRM/388 w założonym terminie i niewywiązywanie się z wymaganego umowami obowiązku mocowego, skutkować będzie również

¹⁰⁵ Pismo DAR/03/02/2023/W z 10 lutego 2023 r. (PGE/1/TS-10/2023 z 10 lutego 2023 r).

¹⁰⁶ [...].

nałożeniem na PGE SA jako dostawcę mocy, przez Operatora kary, o której mowa w art. 47 ust. 2 *ustawy o rynku mocy*.

OBSZAR

3. Efekty uczestnictwa w rynku mocy

3.1 Wpływ rynku mocy na rozwój mocy wytwórczych

Moc osiągalne netto 14 jednostek rynku mocy, dla których PGE SA była dostawcą mocy 2021 – 2022 i dla których podpis zawarto umowy mocowe w wyniku aukcji głównych w 2018 r. wynosiła łącznie 5 261,000 MW. Łączny obowiązek mocowy tych jednostek dla 2021 r. wynosił 4 588,620 MW oraz 4 481,518 MW dla 2022 r.¹⁰⁷ [...].

Zmiana jednostkowego kosztu wytworzenia 1 MWh energii elektrycznej dla modernizowanych jednostek wytwórczych przed ich modernizacją i po jej zakończeniu, przedstawia się następująco:

- [...].

(akta kontroli str. 436-439, 551, 868-882 – CD-02)

3.2 Wynagrodzenie otrzymane przez dostawcę mocy

PGE SA w latach 2021-2022 informacje o należnym wynagrodzeniu za wykonanie obowiązku mocowego w kolejnych miesiącach, otrzymywała od Operatora w terminach wynikających z art. 58 ust. 6 *ustawy o rynku mocy*, tj. w ciągu siedmiu dni po zakończeniu każdego miesiąca. Informacje te podlegały weryfikacji przez Spółkę. Do przekazanych przez Operatora informacji PGE SA nie zgłaszała zastrzeżeń.

W terminie do trzech dni od uzyskania od Operatora informacji o wynagrodzeniu należnym za wykonanie obowiązku mocowego w kolejnym miesiącu, PGE SA dla każdej jednostki rynku mocy, wystawiała odrębne faktury – zgodnie z art. 60 ust. 1 i 2 pkt 1 *ustawy o rynku mocy*. Operator wynagrodzenie za wykonanie obowiązku mocowego wypłacił w terminie do 21 dni po otrzymaniu faktury od Spółki.

Z tytułu wykonywania obowiązku mocowego w latach 2021-2022, przez jednostki rynku mocy dla których dostawcą mocy była PGE SA, [...]108. [...].

[...]

Odnosząc się do planowanych i osiągniętych przychodów z tytułu realizacji obowiązku mocowego przez poszczególne jednostki rynku mocy, Kierownik Operacyjny w Wydziale Rynku Mocy wskazał¹⁰⁹, [...].

Ponadto w odniesieniu do sposobu wyznaczania wynagrodzenia za wykonywanie obowiązku mocowego, Kierownik Operacyjny poinformował, że:

- miesięczne wynagrodzenie danej jednostki rynku mocy wynika z liczby godzin działania rynku mocy oraz miesięcznej sumy godzinowych wolumenów obowiązków mocowych na tej jednostce, jak również cen poszczególnych obowiązków.
- obłożenie obowiązkiem mocowym jest zmienne w czasie i nie wynika tylko z kontraktów zawartych na aukcjach mocowych, art. 48 *ustawy o rynku mocy* daje możliwość zawarcia transakcji na rynku wtórnym – przeniesieniu obowiązku mocowego w całości lub części, na inne jednostki rynku mocy, co skutkuje zbyciem prawa do wynagrodzenia na jednostkę nabywającą ten obowiązek, dlatego te same jednostki rynku mocy wykazują różnice w wynagrodzeniu w różnych miesiącach,
- zgodnie z [...] z perspektywy rozliczeń GK PGE, nie jest istotne, na której jednostce

¹⁰⁷ Łączny obowiązek mocowy dla 2023 r. wynosi 4 895,569 MW.

¹⁰⁸ W tym [...] w odniesieniu do jednostek rynku mocy objętych szczegółowym badaniem.

¹⁰⁹ Pismo DAR/01/03/2023/W z 1 marca 2023 r. (PGE/1/TS-15/2023 z 1 marca 2023 r.).

rynku mocy położony jest obowiązek mocowy, [...].

Inwestycje dotyczące modernizacji istniejących oraz budowy nowych jednostek wytwórczych biorących udział w aukcjach głównych w 2018 r., rozpoczęte zostały przed wejściem w życie ustawy o rynku mocy. [...]

W przypadku jednostek modernizowanych i nowych uczestniczących w aukcji głównej w 2019 r., [...]:

- elektrownia Bełchatów (modernizacja) – [...] ¹¹⁰ [...],
- elektrownia Turów (modernizacja) – [...] ¹¹¹ [...],
- elektrownia Opole (modernizacja) – [...],
- elektrownia Dolna Odra B9 i B10 (budowa nowych jednostek wytwórczych) – [...] ¹¹² [...].

Odnosząc się do kwestii uzależnienia inwestycji w jednostkę rynku mocy od planowanych przychodów tych jednostek z rynku mocy, Zastępca Dyrektora Departamentu Zarządzania i Operacyjnego i Inwestycji, wyjaśnił że ¹¹³:

W przypadku nowych jednostek Rynku Mocy, co do których finalna decyzja inwestycyjna (dalej: FID) była podejmowana po wejściu w życie ustawy o Rynku Mocy, analizy opłacalności miały za zadanie odpowiedzieć, jaki minimalny poziom stawki Rynku Mocy będzie gwarantował opłacalność realizacji projektu dla GK PGE z uwzględnieniem prognozowanych wielkości zmiennych rynkowych i makroekonomicznych na moment podjęcia decyzji inwestycyjnej (tj. osiągnięcie przez projekt NPV > 0 na moment FID). Stawka wyjścia z aukcji Rynku Mocy musiała dla takiej jednostki być co najmniej równa wyżej opisanej stawce minimalnej by podjąć decyzję o realizacji danej inwestycji.

[...].

(akta kontroli str. 605-611, 617-622, , 812-813, 818-834, 887-888)

3.3 Obowiązek informacyjny dotyczący spełnienia limitów emisji

Ustawa o rynku mocy w art. 67a ust. 1 zobowiązuje dostawcę mocy do złożenia operatorowi w terminie do 90 dni kalendarzowych od zakończenia każdego roku dostaw, dla każdej jednostki rynku mocy certyfikowanej na zakończenie roku dostaw, oświadczenia o spełnieniu albo niespełnieniu limitu emisji przez daną jednostkę rynku mocy w danym roku dostaw ¹¹⁴.

Spośród sześciu jednostek rynku mocy, modernizowanych i nowych, z którymi zawarto umowy mocowe w wyniku aukcji przeprowadzonej w dniu 15 listopada 2018 r., z okresem dostaw od 2021 r. (podlegających badaniom), tylko dwie jednostki: [...] i [...], produkcję komercyjną rozpoczęły po 4 lipca 2019 r. Zatem obowiązek złożenia oświadczeń, o których mowa w art. 67a ust. 1 w zakresie roku dostaw 2021, dotyczył tylko tych dwóch jednostek rynku mocy, dla których dostawcą mowy była PGE SA.

PGE SA w odniesieniu do wskazanych jednostek rynku mocy w dniu 16 lutego 2022 r. złożyła oświadczenia dotyczące niespełnienia limitu emisji w 2021 r. (art. 67a ust. 1 pkt 2). Oświadczenia te po korekcie w dniu 12 kwietnia 2022 r. zostały

¹¹⁰ Pismo DAR/01/03/2023/W z 1 marca 2023 r. (PGE/1/TS-15/2023 z 1 marca 2023 r).

¹¹¹ Pismo DAR/01/03/2023/W z 1 marca 2023 r. (PGE/1/TS-15/2023 z 1 marca 2023 r).

¹¹² Risk Adjusted Disconunt Rate -minimalna wymagana stopa zwrotu z inwestycji.

¹¹³ Scenariusze z różnymi parametrami początkowymi takimi jak: średni wzrost PKB, średni wzrost pobytu, cena paliwa, cena CO₂, cel OZE, mechanizm mocowy.

¹¹⁴ Przepis wprowadzony został na podstawie art. 1 pkt 41 ustawy z dnia 23 lipca 2021 r. o zmianie ustawy o rynku mocy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz.1505). Zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 23 lipca 2021 r. przepis wprowadzony art. 1 pkt 41, w odniesieniu do jednostek rynku mocy, w skład których wchodzi wyłącznie jednostki wytwórcze, które rozpoczęły produkcję komercyjną przed dniem 4 lipca 2019 r., stosuje się od roku dostaw 2025.

zaakceptowane przez operatora PSE SA.

Ustawa o rynku mocy w art. 67a ust. 8 stanowi, że w przypadku złożenia oświadczenia o niespełnieniu limitu emisji przez daną jednostkę rynku mocy (art. 67a ust. 1 pkt 2), dostawca mocy zwraca wypłacone wynagrodzenie za wykonanie obowiązku mocowego w roku dostawa, którego dotyczyło oświadczenie (pkt 3) oraz nie otrzymuje wynagrodzenia za wykonanie obowiązku mocowego w roku dostaw (pkt 4). Przy czym przepis ten nie ma zastosowanie w odniesieniu do wynagrodzenia należnego za wykonanie obowiązku mocowego, który powstał nie później niż w dniu 31 grudnia 2019 r.

Umowy mocowe wskazanych wyżej dwóch jednostek rynku mocy zostały zawarte w dniu 20 listopada 2018 r., zatem przepisy art. 67a ust. 8 pkt 3 i 4 *ustawy o rynku mocy* nie miały zastosowania.

Odnosząc się do braku spełnienia limitów emisji w 2021 r. przez jednostki [...], Departament Zarządzania Wytwarzaniem PGE GiEK SA wskazał¹¹⁵, że: [...]

[...]:

- [...]

W wyjaśnieniach Departamenty Zarządzania Wytwarzaniem PGE GiEK SA wskazano¹¹⁶, że w przypadku jednostek [...]:

- [...]

[...]

(akta kontroli str. 520-527, 539-540, 818-834, 868-882 – CD-02)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Wypełnienie przez Spółkę obowiązku mocowego zapewniło środki z tytułu wynagrodzenia za realizację umów mocowych. Spółka prawidłowo wywiązywała się z obowiązków informacyjnych dotyczących spełnienia limitu emisji.

IV. Wnioski

Wnioski

Z uwagi na zmianę uwarunkowań, polegającą na tym, że od 15 maja 2021 r. jednostka rynku mocy [...] – JRM/170 wywiązywała się z obowiązku mocowego, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków w zakresie niewywiązania się z tego obowiązku w okresie od 1 stycznia do 14 maja 2021 r.

¹¹⁵ Pismo O/50/OW/OWT/467-60/2023/GIEK0024621KW23 z 28 kwietnia 2023 r.

¹¹⁶ Pismo O/50/OW/OWT/467-60/2023/GIEK0024621KW23 z 28 kwietnia 2023 r.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, 7 czerwca 2023 r.

Kontroler
Rafał Pikus
gł. specjalista kp.

/-/

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji
p.o. Dyrektora
Maciej Maciejewski

/-/

.....
podpis

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym
dokonał:

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji
p.o. Dyrektora
Maciej Maciejewski

/-/

.....
podpis